

Zielinski, Pradal a Gonzalez a ostatní proti Francii [velký senát] – č. 24846/94, 34165/96 a 34173/96

Rozsudek ze dne 28. 10. 1999 **[velký senát]**

Článek 6

Článek 6-1

Spravedlivé řízení

Legislativní zásah ve prospěch státních orgánů v průběhu řízení, jehož byly tyto orgány účastníky: *porušení*

Skutkový stav – V roce 1953 podepsali zástupci Správy sociálního zabezpečení štrasburského regionu se zástupci odborové organizace dohodu, podle níž měl být zaměstnancům úřadů sociálního zabezpečení v tomto regionu vyplácen „příplatek za zvláštní obtížnost“ (*indemnité de difficultés particulières* – „IDP“). Důvodem byla skutečnost, že aplikace místního práva byla mimořádně složitá. Příplatek byl stanoven jako dvanáctinásobek hodnoty jednoho platového „bodu“ určené celostátní smlouvou platnou pro veškeré zaměstnance v oblasti sociálního zabezpečení. V roce 1974 orgány Správy sociálního zabezpečení jednostranně snížily IDP na 3,95 bodu a tento příplatek již nebyl zohledňován pro účely výpočtu každoroční vánoční prémie (*treizième mois*), na kterou měli zaměstnanci nárok podle celostátní kolektivní smlouvy. V roce 1988 se však některé úřady sociálního zabezpečení rozhodly IDP do základu pro výpočet roční prémie započítávat, a to pět let zpětně. Instituce vykonávající dozor nad těmito orgány veřejné správy však zrušila rozhodnutí, jimiž byl povolen převod finančních prostředků potřebných pro vyplacení příslušných částek zaměstnancům. Mnozí zaměstnanci dotčených úřadů podali žaloby k pracovním soudům a domáhali se jednak, aby jim byl IDP zpětně doplacen, jednak aby byl tento příplatek v budoucnu vypočítáván na základě dvanácti bodů, jak bylo sjednáno ve smlouvě; různé soudy o těchto žádostech rozhodly různě, některé ve prospěch zaměstnanců, jiné ve prospěch státních orgánů. Odvolací soud, jemuž kasační soud vrátil všechny případy k novému projednání poté, co zrušil rozhodnutí o odvolání ve prospěch zaměstnanců, rozhodl opět v jejich prospěch. První a druhý stěžovatel mezitím podali v téže věci žalobu k pracovnímu soudu; ten jejich návrhu vyhověl a na základě odvolání podaného zástupcem prefekta toto rozhodnutí potvrdil odvolací soud. Vládní novelou zákona č. 94-43 ze dne 18. ledna 1994 však byla výše IDP se zpětnou účinností od 1. prosince 1983 stanovena na 3,95násobek hodnotového bodu. V souladu s touto novelou pak Kasační soud změnil rozsudky odvolacího soudu vydané ve prospěch stěžovatelů tak, že základ pro výpočet příslušných částek snížil z dvanáctinásobku na 3,95násobek bodu. Ostatní stěžovatelé podali k pracovnímu soudu obdobný návrh, jemuž tento soud vyhověl. Na základě odvolání státních orgánů pak odvolací soud rozhodl podle zákona č. 94-43 v neprospěch stěžovatelů. Následná dovolání byla Kasačním soudem prohlášena za nepřipustná.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: Zákonodárci v zásadě nic nebránilo přijmout nová retroaktivní ustanovení v oblasti občanského práva, jimiž by upravil práva vyplývající ze stávajících právních předpisů. Zásada právního státu a pojem spravedlivého řízení zakotvené v článku 6 však vylučují jakýkoli zásah zákonodárce do výkonu spravedlnosti mající za cíl ovlivnit soudní rozhodnutí v určitém sporu, pokud k takovému zásahu neexistují mimořádně závažné důvody v obecném zájmu. V posuzované věci zákon č. 94-43 stanovil z konečnou

platností podmínky pro řešení sporu probíhajícího u obecných soudů, a to se zpětnou účinností. Zákon byl navíc přijat v době, kdy odvolací soudy již rozhodly ve prospěch zaměstnanců, včetně stěžovatelů. Vládou předložená novela jednoduše podpořila stanovisko zastávané v průběhu řízení státními orgány. Existence protichůdných soudních rozhodnutí v žádném případě neospravedlňovala legislativní zásah do dosud probíhajícího řízení. Podobné rozpory jsou nevyhnutelným důsledkem fungování každého soudního systému, který je podobně jako ten francouzský založen na soustavě nalézacích a odvolacích soudů vykonávajících pravomoc ve svém územním obvodu. Vzhledem k tomu, že role Kasačního soudu spočívá právě v řešení rozporů mezi rozsudky soudů nižší instance, nebylo možno odhadnout, jaké by bylo jeho rozhodnutí, pokud by nedošlo k předmětnému legislativnímu zásahu. Okolnosti případu neumožňovaly tvrdit, že zásah zákonodárce byl předvídatelný, o nic více, než nakolik mohly potvrzovat argument, že původní záměr byl zmařen, vzhledem k tomu, že spor se týkal plnění smlouvy, jež byla předepsaným postupem projednána a uzavřena příslušnými zaměstnavateli a odborovými organizacemi. Finanční riziko, na něž poukazovala vláda, nedávalo zákonodárci právo vstoupit za účelem vyřešení sporu do role smluvních stran kolektivní smlouvy i soudů. Vláda konečně argumentovala, že spor nevznikl mezi stěžovatelem a státem, neboť regionální orgány sociálního zabezpečení jsou subjekty soukromého práva. Tyto orgány však plní úkoly veřejné služby a podléhají doзору ministra odpovědného za sociální zabezpečení i Ministerstva financí a hospodářství. Zástupci státu se vždy účastnili řízení mezi stěžovatelem a těmito orgány jako jeho vedlejší účastníci. Francouzský systém se svými orgány, které zajišťovaly veřejnou službu, byly nadány zvláštními pravomocemi a podléhaly doзору ministerstev, v každém případě ilustroval zvláštní roli a povinnosti členských států ve vztahu k sociálnímu zabezpečení svých obyvatel. Závěr, že k zásahu zákonodárce v projednávané věci došlo v době probíhajícího soudního řízení, jehož byl stát účastníkem, byl tedy nevyhnutelný.

Závěr: porušení (jednomyslně).